

Kaustisen kanteleverstas

Keski-Pohjanmaan kotiteollisuusyhdistyksellä on koviin materiaalien neuvonta-asema, Kaustisen Kanteleverstas. Se toimii nyt toista vuottaan ja sen hoitajana on kotiteollisuusopettaja Jussi Ala-Kuha. Seuraavassa Jussi Ala-Kuha kertoo työstään soitinten parissa.

Jussi Ala-Kuha (oik.) ja Sulo Harju Kaustiselta sovittamassa koristelutappilistasivulle.

Kanteleverstas-ajatukselle antoi sysäyksen vuoden -75 kansanmusiikkifestivaalit Kaustisella. Tuolloin festivaalien teemana oli kantele, joka epäilyksistä huolimatta sai innostuneen vastaanoton. Silloin myös huomattiin, että hyvät kanteleen valmistajat ovat jo iäkkäitä ja heitä on vähän. Siitä syystä päätettiin kansanmusiikki-instituutissa anoa Suomen kulttuurirahastolta stipendiä, jotta voitaisiin palkata henkilö tutkimaan kanteleenrakennusperinnettä ja tallentamaan rakentamisen niksit. Perimmäisenä päämääränä oli sitten myöhemmin saada Kaustiselle

koviin materiaalien neuvonta-asema, Kanteleverstas.

Olin Lahden kotiteollisuusopettajaopiston opettajakurssilla vuonna -77 ainut, joka edes jollain tavoin oli perehtynyt soittimiin, ja niin työtä ehdotettiin minulle. Nyt olen ollut Kaustisella jo neljä vuotta.

Kesällä -77 aloitin työni Kaustisen pelimannitalossa ja peruskoulun ala-asteen puutyötiloissa. Alkuvaiheessa tehtäviini kuului tunnetuimpien kanteleenrakentajien haastattelu, erilaisten kantelemallien valokuvaaminen ja piirustusten tekeminen sekä tieteen-

kin kanteleenrakentamisen opettelu. Opettelin myös korjaamaan vanhoja kanteleita ja huomasi, että joskus saattaa vanhan soitinten kunnostamisessa kulua yhtä paljon aikaa kuin uuden tekemisessä. Ensimmäinen rakentamani kantele ei tietenkään soinnut parhaalla mahdollisella tavalla mutta tiedon ja taidon karttuessa alkoivat seuraavat soida paremmin. Syksyllä tiesin kanteleenrakentamisesta jo sen verran, että pystyin pitämään kanteleenrakennuspiiriä Perhonjoki-laakson kansalaisopistossa. Tuolloin oli mukana kahdeksan rakentajaa, jotka myös tekivät soitimensa valmiiksi.

Keväällä -78 valmistui nykyinen Kanteleversta-rakennus, jossa jo osaksi pidettiin ensimmäinen ammattikasvatushallituksen järjestämä valtakunnallinen kanteleenrakennuskurssi Kalajoen kotiteollisuusopistossa alaisuudessa. Kurssi onkin pidetty sen jälkeen joka kesä ja kurssilaisia on ollut melkein Suomen joka kolkasta. Kurssilaisten määrä on rajattu 7—10 osanottajaan kurssia kohti. Seuraava valtakunnallinen kanteleenrakennuskurssi pidetään elokuussa Keski-Pohjanmaan kotiteollisuusyhdistyksen järjestämänä.

Kanteleperinteen keräämisen ohessa olen perehtynyt myös kansanomaisiin huonekaluihin, niiden pintakäsittelyyn ja koristemaalaukseen. Olen suunnitellut neuvonta-asemalle keskipohjalaisen kaappikellomallin, jonka eräs isäntä on jo ehtinyt valmistaa koristemaalauksineen ja pintakäsittelyineen.

Kaustinen on perinteinen viulunpitäjä ja siksi olen viime vuoden aikana perehtynyt myös viulunrakentamiseen. Tältä alueelta ei ole ollut käytettävissä suomenkielistä kirjallisuutta, joten viulun rakentaminen oli melko hankalaa. Nyttemmin on ilmestynyt yksi suomenkielinen opas, joka ei kuitenkaan ole sopiva vasta-alkajille, mutta lähiaikoina viulunrakentajayhdistyksen toimesta ilmestyy kirja, joka varmasti lisää harrastusta maassamme.

Tämän vuoden tammikuun alusta toukokuun loppuun olen pitänyt viulunrakennuskurssia Kanteleverstaalla yhtenä päivänä vii-

Pohjan liimausta kesän 1980 kantelekursilla.

kossa. Mukana on ollut kahdeksan rakentajaa ja innostusta siinä määrin, että ensimmäisen viulun valmiiksi saaneet ovat heti ryhtyneet tekemään toista. Muuna kuin kurssiaikana on Kanteleverstaalla valmistettu erilaisia kanteleita, viuluja, kaappikelloja ja niiden osia. Samoin siellä on käyty korjaamassa erilaisia soitimia ja huonekaluja. Kaukaisimmat verstaalla nikkaroimassa käyneet ovat väliitä Ylikiiminki-Kuusamolomantsi-Helsinki.

Kanteleverstaalla tapahtuvan neuvonnan lisäksi tehtäviini kuuluu kirjeitse ja puhelimitse tapahtuva neuvonta ja erilaisten piirustusten ja tarvikkeiden lähettäminen soitintien rakentajille. Tulevaisuudessa on tarkoitus järjestää soitinrakennuskurssien lisäksi vanhojen huonekalujen entisöimiskursseja, pienimuotoisten talonpoikaishuonekalujen valmistuskursseja ja koristeveistokursseja. Erilaisten kielisoittimien korjaus on jo nyt kanteleverstaalla vilkasta ja lisääntyneenä, koska lähes kaikki soitinkorjaamot ovat Etelä-Suomessa.

Tätä nykyä Kanteleverstaalla on Kaustisen Musiikin Tuki Oy:n palkkaama kanteleenrakentaja, joka valmistaa kanteleita myyntiin. Tulevaisuudessa joudutaan pienteollista toimintaa kuitenkin siirtämään muualle, koska tilat kävijämäärän kasvaessa eivät riitä kahdelle toiminnalle.

Jussi Ala-Kuha